

Tillsynsenheten
Magnus Olofsson
010-240 53 82
magnus.olofsson@msb.se

Förtydligande angående uppgifter i media om minskat antal brandmän

De uppgifter media byggt sin rapportering på är att det år 2000 i Sveriges kommuner fanns 6162 anställda på heltid och 11 492 anställda på deltid inom operativ räddningstjänst. Dessa siffror avser såväl befäl som brandmän. År 2010 var motsvarande siffra 4920 anställda på heltid och 10 883 på deltid. Siffrorna bygger på uppgifter kommunerna lämnat till MSBs Tillsynsenhet och tidigare Räddningsverkets Tillsynsavdelning i samband med årsuppföljningarna över kommunens skyldigheter enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och tidigare Räddningstjänstlag (1986:1102). MSB bedömer att dessa siffror är behäftade med vissa mätproblem och att det därför kan vara svårt att få en helt rättvisande bild över tid. Framförallt gäller detta antalet anställda på heltid inom operativ räddningstjänst. MSB bedömer att det skett en viss minskning av personal inom den operativa räddningstjänsten men att den faktiska minskningen vad gäller antalet heltidsanställda inte överensstämmer med de siffror som redovisats. Vad gäller antalet deltidsanställda föreligger det inte samma typ av mätproblem varför vi bedömer de aktuella siffrorna som tillförlitliga.

Det minskade antalet heltidsanställda i operativ räddningstjänst har flera förklaringar. En förklaring är att det skett en minskning av antalet personer i heltidsstyrkorna. Denna utveckling kan till övervägande delen spåras till storstadsområden. Ytterligare en förklaring är att skiftgående befäl ersatts med dagtidsanställda befäl. Dessa arbetar numera huvudsakligen med andra arbetsuppgifter inom organisationen men har beredskap inom den operativa organisationen exempelvis var 3-4 vecka. Minskningen av antalet deltidsanställda är mer svåranalyserad. För dessa grupper visar två län minskningar med 20 procent eller mer och ytterligare två län minskar med över tio procent. Två län visar däremot på ökning på 7 respektive 12 procent. En del av den totala minskningen i landet är att antalet brandstationer under åren 2000-2008 minskade från 750 till 710. Detta gäller huvudsakligen stationer med enbart deltidsanställd personal. Ytterligare en förklaring är ett minskat antal personer i många deltidsstyrkor.

Neddragningar av personal har i många fall möjliggjorts genom framförallt resursoptimering samt teknik- och metodutveckling. En förklaring är att det skett en ökad samverkan såväl mellan styrkor inom kommunen som

samverkan mellan styrkor från olika kommuner. Många kommuner bedriver idag sin räddningstjänst inom ramen för ett kommunalförbund. År 2000 fanns det i riket 234 räddningstjänstkommuner varav 22 av dessa var organisationer där två eller flera kommuner samarbetade inom räddningstjänsten. Motsvarande siffra för 2010 är 185 räddningstjänstkommuner varav 35 av dessa är kommunalförbund omfattande 140 primärkommuner. Dessa organisationsförändringar har på många håll möjliggjort en effektivare resursanvändning vad gäller personella resurser. Vad gäller metodutveckling har många kommuner minskat bemanningen av deltidsstyrkor och infört så kallad första-insatsperson (Fip). Fip-konceptet har inneburit en utveckling av mindre och snabbare fordon för att möjliggöra en snabb och effektiv förstainsats av en ensam person. Andra exempel på teknikutveckling är bättre och snabbare fordon, bättre vägnät samt skärsläckaren som möjliggjort en effektivare utvändigt släckteknik.

Med införandet av LSO gavs kommunerna möjlighet att utforma skyddet efter de lokala förutsättningarna. Det totala skyddet består förutom faktorn förmåga till räddningsinsats av faktorerna förebyggande arbete och den enskildes förmåga. För att bedöma förmågan till räddningsinsats är det centralt vilka åtgärder som kan utföras och inom vilken tid dessa kan genomföras. Av central betydelse i detta sammanhang är även organisationens uthållighet i samband med räddningsinsatser. Ökad samverkan om resurser samt metod och teknikutveckling har i många fall inneburit en bibehållen förmåga till räddningsinsats och i vissa fall även en ökad förmåga. En ökad satsning i kommunerna på att stärka den enskildes förmåga och på förebyggande åtgärder har också bidragit till att bibehålla det totala skyddet i kommun. Dock har man i en del fall funnit att kommuner i samband med neddragningar inte uppfyllt kraven på ett tillfredsställande och likvärdigt skydd eller att räddningsinsatsen kunnat genomföras på ett effektivt sätt och inom godtagbar tid. Dessa neddragningar har till övervägande delen föranletts av ekonomiska skäl och har inte följts någon utveckling av vare sig metod eller teknik. Berörd länsstyrelse inleder med stöd av MSB i dessa fall en dialog med den berörda kommunen i syfte att åtgärda de uppkomna bristerna i skyddet. MSBs Tillsynsenhet arbetar regelbundet och fortlöpande med att stödja länsstyrelserna i denna typ av ärenden.